

Atunci cînd se elaborează lista obiectivelor pentru o lecție concretă, este important ca acestea să fie puse în concordanță cu domeniile respective ale modelului de obiective transdisciplinare (taxonomie).

Structura obiectivelor transdisciplinare	Structura obiectivelor operaționale (de referință) finale la nivelul unei lecții (grup) de lecții	Raportul în %
I. Cunoașterea și înțelegerea	1.1. 1.2. ...	20-30%
II. Aplicarea	2.1. 2.2. ...	30-40%
III. Integrarea	3.1. 3.2. ...	20-30%

Obiectivul lecției, formulat corect, are întotdeauna un echivalent în modelul taxonomic al obiectivelor transdisciplinare. Învățarea poate fi considerată eficientă și deplină (formativă) dacă în cadrul unui subiect vor fi realizate obiectivele de toate nivelurile.

REPERE BIBLIOGRAFICE:

- Bloom, B., *Taxonomie des objectifs pédagogiques*, Montreal, 1969.
- Cerghit, I.; Vlăsceanu, L., *Curs de pedagogie*, București, 1998.
- Cristea, S., *Dicționar de pedagogie*, Litera-Litera Internațional, Chișinău-București, 2000.
- Crișan, A.; Guțu, Vl., *Proiectarea curriculumului de bază*, Tipcim, Cimișlia, 1996.
- Dicu, A.; Dimitriu, E., *Probleme de psihologie a educației*, București, 1973.
- Guilford, J., *The nature of human intelligence*, New York, McCraw -H.I., 1967.
- Guțu, Vl., *Dezvoltarea și implementarea curriculumului în învățămîntul gimnazial: cadru conceptual*, Editura Litera, Chișinău, 2000.
- Ionescu, M.; Radu I., *Didactica modernă*, Cluj-Napoca, 1995.
- Macavei, E., *Pedagogie*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1997.
- Mager, R., *Comment définir les objectifs pédagogiques*, Paris, 1972.
- Michel, M. Donald, *Obiectivele comportamentale*, Caiete de pedagogie modernă, nr. 6, 1988.
- Stanciu, M., *Reforma conținuturilor învățămîntului: Cadru metodologic*, Iași, 1999.
- Văideanu, G., *Educația la frontiera dintre milenii*, București, 1988.
- Жерар Ф-М., *Как разработать школьный учебник*, Вильнюс, 1993.

Standardele învățămîntului superior. Delimitări conceptuale

Învățămîntul a fost întotdeauna expresia perioadei ce l-a generat. Astăzi comunitatea dorește să formeze personalități, specialiști, profesioniști care ar putea să se adapteze la condițiile vieții existente. În situația în care circumstanțele de ordin obiectiv (epuizarea continuă a resurselor materiale în raport cu creșterea demografică) și cele de ordin subiectiv (valorificarea tot mai eficientă a potențialului intelectual) determină predominarea resurselor umane asupra celor materiale, crește ponderea învățămîntului în context socio-cultural. Atît din considerente social-economice cît și culturale sînt puse în valoare dimensiunile de personalitate formate prin învățămîntul superior.

Din această perspectivă, universitățile vor răspunde exigențelor sociale prin:

- valorificarea potențialului existent, realizabilă prin acțiuni bazate pe resursele și necesitățile interne ale sistemului de educație;
- asigurarea flexibilității sistemului prin ajustare structurală;
- elaborarea unui sistem de referință pentru studenți și cadre didactice care să anticipeze nivelul dezvoltării societății.

Implicarea universităților în satisfacerea cerințelor sociale în domeniul învățămîntului este posibilă, deoarece aceste instituții reprezintă niște centre deschise de cultură și educație.

Flexibilitatea procesului permite satisfacerea nevoilor de formare continuă în situația creșterii permanente a numărului de studenți și a gradului de neomogenitate

a acestora. Posibilitățile de realizare a personalității în învățământul superior sînt asigurate prin funcțiile mediilor educaționale: de cercetare, descoperire/investigație, predare, instruire, formare continuă. Interferența acestora, cît și multiplele caracteristici tradiționale sau recent conturate, garantează formarea/amplificarea unor trăsături solicitate tot mai insistent de piața forței de muncă și de procesul de integrare socială: adaptare, responsabilitate, inițiativă.

Aceste caracteristici răspund unor imperative de cultivare a personalității în contextul tendinței de globalizare continuă. În situația cînd colaborarea tot mai intensă dintre state devine o necesitate, o condiție a existenței, succesele învățămîntului superior constituie un bun comun al umanității, fapt ce conduce la creșterea rigorilor față de pregătirea profesională în cadrul formării multidimensionale și continue.

Indiferent de ponderea statului nostru la scară europeană/mondială, integrarea lui socială, politică și economică este un proces firesc la momentul actual.

Întrepătrunderea problemelor economice globale cu cele ale economiei naționale: lipsa de mijloace materiale și prezența unui valoros potențial uman determină nevoia valorificării la cotă maximă a resurselor existente. Pentru a beneficia de integrare prin rezultatele învățămîntului superior (cercetări/investigații și cadre de înaltă calificare), Republica Moldova trebuie să-și racordeze parametrii procesului cu cei de peste hotare. În acest sens, standardele constituie mecanismul încorporării, prin depășirea anacronismului și a izolării condiționate de necorespunderea finalităților la scară europeană și mondială.

Caracterul organizat și cel sistemic, derivate din însăși natura procesului educațional, au fost dintotdeauna trăsături definitorii ale învățămîntului. Incompatibilitatea instruirii cu incidentul și lipsa de organizare au generat nevoia continuă de reglementare a cerințelor față de proces și rezultat. În contextul realității în care trăim, standardele vor întruni esența problematicii în viziune actuală, iar structura lor va delimita direcțiile fundamentale ale preocupărilor, creînd posibilitatea aderării/integrării la/în spațiul educațional unic.

Standardele învățămîntului universitar reprezintă parametrii profesionali ai specialistului, care satisfac comanda socială într-un domeniu concret de activitate.

Standardele culturii de specialitate, care stabilesc conduita/activitatea social-profesională, sînt determinate de influența factorilor obiectivi și subiectivi. Se va ține cont de necesitățile social-economice și de aspirațiile individului axate pe formarea dimensiunilor de personalitate, considerate de acesta drept mecanism (posibilități) de inserare socială prin realizare personală.

Din categoria factorilor obiectivi fac parte: sistemul economic și piața forței de muncă, sistemul instructiv-educativ și tradițiile pregătirii profesionale inițiale în învățămîntului superior și ale formării profesionale continue, precum și condițiile actuale ale procesului educațional cu implicarea tehnologiilor didactice moderne.

Din perspectiva dimensiunilor de personalitate și a aspectului operațional-funcțional al problemei, apare imperativul creării motivației cognitive și operative-acționale, orientate spre activitatea profesională. În această ordine de idei, standardul se va elabora în baza următoarelor abordări: personal-acționale, culturale, antropologice. Primul tip de abordare va determina drept obiectiv formarea personalității profesionistului, îndeosebi din punct de vedere volitiv-motivațional; al

doilea tip va realiza formarea la student a capacităților ce i-ar permite să aprecieze dinamica domeniului: teoria și practica în contextul culturii universale. Aspectul antropologic condiționează cunoașterea omului ca bază a activității profesionale și este generată de factorii obiectivi: în prezent o mare parte din specialiști, absolvenți ai universităților, sînt angajați în sfera de deservire ori au profesii a căror esență constă în comunicarea cu oamenii. În acest sens, un rol aparte îl au facultățile cu profil pedagogic.

Sistemul finalităților unei activități profesionale concrete cu implicarea aspectului subiectiv de personalitate determină obiectul standardizării, structura și conținutul acestuia. Obiectul standardizării constituie caracteristica generală a activității și mecanismul formării profesionale: structura modalităților de organizare/realizare a pregătirii de specialitate, calificarea la sfîrșitul studiilor, durata învățării, posibilitățile de instruire continuă; cerințele față de nivelul de pregătire al educabililor conform programei: cultură generală; nivelul celui implicat în proces în scopul creării mecanismului de învățare și activitate, formarea complexă pentru exercitarea atribuțiilor profesionale prin diverse module de conținut, exigențele față de conținutul și metodica de evaluare a standardului.

Standardul reprezintă, în esență, modelul comportamental conform rigorilor social-economice. El exprimă norme unice pentru toți candidații la rolul de student, care solicită o formare profesională într-un domeniu concret de activitate și rigori unice pentru pretendenții la calificarea profesională. Aceste norme garantează pregătirea cultural-profesională necesară la nivel minim (dar satisfăcător) de performanță – situație dictată de esența procesului educațional, apreciat drept unul de dezvoltare a potențialului biopsihic individual. Cu standardele educaționale se va asigura calitatea pregătirii profesionale prin formarea comportamentului ce ar satisface exigențele unui gen de activitate social-utilă, ceea ce nu înseamnă că aceste norme vor impune procesului de învățămînt rigiditate. Tocmai temerile de acest ordin generează rezerve față de acceptarea standardelor și promovarea lor. În contextul imprezizibil al situațiilor-problemă, activitatea reclamă niște indici comportamentali înocăți de responsabilitatea profesională.

Prin determinarea nivelului minim, obligatoriu pentru toți discipolii, apare posibilitatea atingerii performanței de nivel mediu și superior în funcție de potențialul individual al persoanei. Realizarea acestor deziderate este condiționată de diversele funcții ale

învățămîntului universitar și de angajarea studentului în acțiuni corespunzătoare aspirațiilor și aptitudinilor individuale. Din această perspectivă, învățămîntul superior satisface tendința prospectivă a activității instructiv-educative prin specificul realizării educației. Funcția de cercetare permite antrenarea studenților în domeniul teoretic al științelor, depășind limita standardului educațional la acest capitol. Practica de producție creează oportunități de formare a abilităților. Indiferent de capacități și posibilități, prin conținuturi și factorii implicați în proces, standardul va asigura și mecanismul formării continue.

Dificultatea elaborării/implementării/evaluării standardelor constă în contradicția dintre esența și funcționarea acestora. Pe de o parte, standardul impune parametri unici ce implică subordonarea procesului de învățămînt aceluiași exigențe, care urmează a fi respectate întocmai, deci se cere apreciat ca ceva strict determinat. Pe de altă parte, eficiența lui se afirmă prin capacitatea de a fi receptiv la cerințele sociale de ordin obiectiv și subiectiv, de a se schimba în concordanță cu acestea și a asigura conexiunea dintre elementele de structură existente și cele ce pretind a fi incluse în sistem.

Din această perspectivă, standardul va fi apreciat ca ceva strict determinat și totodată deschis unor posibilități de remaniere. El va întruni această caracteristică generală în situația cînd parametrii comportamentali vor fi axați pe o gamă de competențe ce întregesc profilul profesional al “generalistului adaptabil”. Prin această calificare nu se vrea a se înțelege lipsa de limite și de profunzime. Din contra, standardul indică parametrii pregătirii profesionale și reprezintă criteriile de evaluare a calificării. Dar realitatea existentă are destule argumente împotriva specializărilor înguste. Din aceste considerente, se va pune accentul pe acea latură a standardului care este orientată spre formarea de atitudini, motivații pentru activitatea profesională și consolidarea mecanismului învățării continue.

REPERE BIBLIOGRAFICE:

1. Stanciu, I. Gh., *Școala și doctrinele pedagogice în secolul XX*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1995.
2. Văideanu, G., *Educația la frontiera dintre milenii*, Editura Politică, București, 1998.
3. Герушевский, Б.С., *Философия образования для XXI века*, Москва, 1988.

Elena MURARU, Otilia DANDARA,
Nicolae SILISTRARU